

VÝRAZNE NENARUŠIŤ

(DO NOT SIGNIFICANT HARM)

Úvod

V ostatnom čase sa čoraz častejšie stretávame s pojmom „výrazne nenarušiť“ (DO NOT SIGNIFICANT HARM ďalej aj „DNSH“). Tento princíp sa zavádza na základe „NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088“ tzv. „taxonómii“:

- Júl 2020 - schválenie nariadenia o EÚ taxonómii (NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088),
- Apríl 2021 - predstavenie prvých kritérií hodnotenia vplyvu podnikania na znižovanie emisií skleníkových plynov (Oznámenie Komisie Technické usmernenie týkajúce sa uplatňovania zásady „výrazne nenarušiť“ podľa nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti (2021/C 58/01),
- November 2022 – schválenie návrhu Smernica o vykazovaní informácií o udržateľnosti (tzv. „CSRD“ alebo „Corporate Sustainability Reporting Directive“)¹

1. Nariadenie o taxonómii

Nariadením o taxonómii sa stanovujú kritériá na určenie toho, či sa hospodárska činnosť označuje za environmentálne udržateľnú, na účely stanovenia miery environmentálnej udržateľnosti investície.

Toto nariadenie sa vzťahuje na:

- opatrenia prijaté členskými štátmi alebo Úniou, ktorými sa stanovujú požiadavky na účastníkov finančného trhu alebo emitentov v súvislosti s finančnými produktmi alebo podnikovými dlhopismi, ktoré sa sprístupňujú ako environmentálne udržateľné;
- účastníkov finančného trhu, ktorí sprístupňujú finančné produkty;
- podniky, na ktoré sa vzťahuje povinnosť uviesť nefinančný výkaz alebo konsolidovaný nefinančný výkaz podľa článku 19a alebo článku 29a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ(68).

Environmentálne ciele nariadenia sú:

- zmiernenie zmeny klímy;
- adaptácia na zmenu klímy;
- udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov;

¹ Smernica vstúpi do platnosti 20 dní po jej zverejnení v Úradnom vestníku EÚ, čím sa oficiálne otvorí nová kapitola pre vykazovanie informácií o udržateľnosti. Členské štáty, budú mať následne 18 mesiacov na to, aby smernicu premietli do národnej legislatívy.

- d) prechod na obehové hospodárstvo;
- e) prevencia a kontrola znečisťovania;
- f) ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov.

Významný prínos k zmierneniu zmeny klímy

Hospodárska činnosť môže významne prispievať k zmierneniu zmeny klímy prostredníctvom ktoréhokoľvek z nasledujúcich prostriedkov vrátane inovácie procesov alebo inovácie výrobkov :

- a) výroba, prenos, uchovávanie, distribúcia alebo využívanie energie z obnoviteľných zdrojov v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 okrem iného prostredníctvom využívania inovačných technológií s potenciálom výrazných úspor v budúcnosti alebo prostredníctvom potrebného posilnenia alebo rozšírenia sústavy;
- b) zlepšenie energetickej efektívnosti s výnimkou činností na výrobu elektrickej energie, pri ktorých sa využívajú tuhé fosílné palivá,
- c) zvýšenie ekologickej alebo klimaticky neutrálnej mobility;
- d) prechod na využívanie obnoviteľných materiálov z udržateľných zdrojov;
- e) zvýšenie miery využívania technológie environmentálne bezpečného zachytávania a využívania oxidu uhličitého (CCU) a zachytávania a ukladania oxidu uhličitého (CCS), ktoré prinášajú čisté zníženie emisií skleníkových plynov;
- f) posilnenie pôdných záchytov uhlíka okrem iného zabraňovaním odlesňovaniu a degradácii lesov, obnovou lesov, udržateľným obhospodarovaním a obnovou ornej pôdy, trávnatých plôch a mokradí, zalesňovaním a regeneratívnym poľnohospodárstvom;
- g) vytvorenie energetickej infraštruktúry potrebnej na dekarbonizáciu energetických systémov;
- h) výroba čistých a efektívnych palív z obnoviteľných alebo uhlíkovo neutrálnych zdrojov; alebo
- i) podpora ktorejkoľvek z vyššie uvedených činností uvedených v písmenách a) až h)

Významný prínos k adaptácii na zmenu klímy

Hospodárska činnosť sa označuje za významne prispievajúcu k adaptácii na zmenu klímy, ak daná činnosť:

- a) zahŕňa adaptačné riešenia, ktoré buď významne znižujú riziko nepriaznivého dôsledku súčasnej a očakávanej budúcej klímy na danú hospodársku činnosť, alebo významne znižuje tento nepriaznivý dôsledok bez toho, aby sa zvýšilo riziko nepriaznivého dôsledku na ľudí, prírodu alebo majetok; alebo
- b) poskytuje adaptačné riešenia, ktoré pri zohľadnení podporných činností významne prispievajú k prevencii alebo znižovaniu rizika nepriaznivého dôsledku súčasnej a očakávanej budúcej klímy na ľudí, prírodu alebo majetok bez toho, aby sa zvýšilo riziko nepriaznivého dôsledku na ľudí, prírodu alebo majetok.

Významný prínos k udržateľnému využívaniu a ochrane vodných a morských zdrojov

Hospodárska činnosť sa označuje za významne prispievajúcu k udržateľnému využívaniu a ochrane vodných a morských zdrojov, ak významne prispieva

- k dosiahnutiu dobrého stavu vodných útvarov vrátane útvarov povrchovej a podzemnej vody,
- k zabráneniu zhoršenia stavu vodných útvarov, v prípade, že vodné tvary už v dobrom stave sú,
- k dosiahnutiu dobrého environmentálneho stavu morských vôd,
- k zabráneniu zhoršenia stavu morských vôd, v prípade, že už v dobrom environmentálnom stave sú:
 - a) ochranou životného prostredia pred nepriaznivými vplyvmi vypúšťania komunálnych a priemyselných odpadových vôd, okrem iného pred kontaminantmi rastúceho významu, ako sú lieky a mikroplasty, napríklad zabezpečením primeraného zberu, čistenia a vypúšťania mestských a priemyselných odpadových vôd;
 - b) ochranou ľudského zdravia pred nepriaznivým vplyvom akejkoľvek kontaminácie vody určenej na ľudskú spotrebu tým, že sa zabezpečí, aby neobsahovala žiadne mikroorganizmy, parazity a látky, ktoré predstavujú možné nebezpečenstvo pre ľudské zdravie, a tým, že sa zlepší prístup ľudí k čistej pitnej vode;
 - c) zlepšením hospodárenia s vodou a efektívnosti vrátane ochrany a zlepšovania stavu vodných ekosystémov, presadzovania udržateľného využívania vody založeného na dlhodobej ochrane dostupných vodných zdrojov, okrem iného pomocou opatrení, ako je opätovné využívanie vody, zabezpečenia postupného znižovania emisií znečisťujúcich látok do povrchových a podzemných vôd, prispievajúcim k zmierňovaniu účinkov povodní a súch, alebo prostredníctvom akejkoľvek inej činnosti, ktorá chráni alebo zlepšuje kvalitatívny a kvantitatívny stav vodných útvarov;
 - d) zabezpečením udržateľného využívania morských ekosystémových služieb alebo prispievaním k dobrému environmentálnemu stavu morských vôd okrem iného ochranou, zachovávaním alebo obnovou morského prostredia a prevenciou alebo znižovaním prísunov do morského prostredia; alebo
 - e) podporou ktorejkoľvek z činností uvedených v písm. a) až d) pri zohľadnení podporných činností.

Významný prínos k prechodu na obehové hospodárstvo

Hospodárska činnosť významne prispieva k prechodu na obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu, jeho opätovného využívania a recyklácie, ak uvedená činnosť:

- a) efektívnejšie využíva prírodné zdroje vrátane biologických materiálov získavaných z udržateľných zdrojov a iných surovín vo výrobe, prostredníctvom:

- zníženia používania primárnych surovín alebo zvýšenia využívania vedľajších produktov a druhotných surovín, alebo
- opatrení zameraných na zdrojovú a energetickú efektívnosť;
- b) zvýši trvanlivosť, opraviteľnosť, modernizovateľnosť alebo opätovnú použiteľnosť výrobkov, najmä v rámci dizajnu a výroby;
- c) zvýši recyklovateľnosť výrobkov vrátane recyklovateľnosti jednotlivých materiálov obsiahnutých vo výrobkoch, okrem iného prostredníctvom nahradenia alebo obmedzenejšieho používania nerecyklovateľných výrobkov a materiálov, najmä v rámci dizajnu a výroby;
- d) podstatne zníži obsah nebezpečných látok a náhradných látok vzbudzujúcich veľmi veľké obavy v materiáloch a výrobkoch počas ich životného cyklu v súlade s cieľmi stanovenými v práve Únie, okrem iného nahradzáním takýchto látok bezpečnejšími alternatívami a zabezpečením vysledovateľnosti;
- e) predĺži používanie výrobkov okrem iného ich opätovným používaním, dizajnom zameraným na dlhovekosť, zmenou účelu, demontážou, repasáciou, modernizáciou a opravou a spoločným využívaním výrobkov;
- f) zintenzívni využívanie druhotných surovín a zvýši ich kvalitu, okrem iného prostredníctvom kvalitnej recyklácie odpadu;
- g) predíde alebo zníži vznik odpadu, a to aj vzniku odpadu pri ťažbe nerastov a odpadu pri výstavbe a demolácii budov;
- h) zlepši prípravu na opätovné použitie a recykláciu odpadu;
- i) zintenzívni rozvoj infraštruktúry odpadového hospodárstva potrebnej na predchádzanie vzniku odpadu, na prípravu na jeho opätovné použitie a na recykláciu, pričom je potrebné zabezpečiť, aby sa výsledné zhodnotené materiály recyklovali ako vysokokvalitné druhotné vstupné suroviny vo výrobe a zabránilo sa tým znižovaniu ich kvality (downcycling);
- j) minimalizuje spaľovanie odpadu a predíde zneškodňovaniu odpadu, vrátane skládkovania odpadu, v súlade so zásadami hierarchie odpadového hospodárstva;
- k) predíde a obmedzí odhadzovanie odpadkov;
- f) podporí ktorúkoľvek z činností uvedených v písm. a) až k) pri zohľadnení podporných činností.

Významný prínos k prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia

Hospodárska činnosť sa označuje za významne prispievajúcu k prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia, ak uvedená činnosť významne prispieva k ochrane životného prostredia pred znečistením:

- a) predchádzaním emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia, vody alebo pôdy alebo ak to nie je možné, znížením týchto emisií;
- b) zlepšením úrovne kvality ovzdušia, vody alebo pôdy v oblastiach, v ktorých prebieha hospodárska činnosť, za súčasnej minimalizácie nepriaznivých účinkov alebo rizík na ľudské zdravie a životné prostredie;

- c) prevenciou alebo minimalizáciou akéhokoľvek nepriaznivého účinku výroby, používania alebo zneškodňovania chemických látok na ľudské zdravie a životné prostredie;
- d) zberom odpadkov a odstraňovaním iného znečistenia;
- g) podporou ktorejkoľvek z činností uvedených v písm. a) až d) pri zohľadnení podporných činností.

Významný prínos k ochrane a obnove biodiverzity a ekosystémov

Hospodárska činnosť významne prispieva k ochrane a obnove biodiverzity a ekosystémov, ak významne prispieva

- k ochrane, zachovávaní alebo obnove biodiverzity alebo
 - k dosiahnutiu dobrého stavu ekosystémov, alebo
 - k ochrane ekosystémov, ktoré už v dobrom stave sú
- a) ochranou prírody a biodiverzity vrátane dosiahnutia priaznivého stavu ochrany prirodzených a poloprirodzených biotopov a druhov alebo zabránenia ich zhoršeniu, ak už priaznivý stav ochrany dosiahli, a ochrany a obnovy suchozemských, morských a iných vodných ekosystémov s cieľom zlepšiť ich stav a zvýšiť ich schopnosť poskytovať služby ekosystému;
 - b) udržateľným využívaním a obhospodarovaním pôdy vrátane primeranej ochrany biodiverzity pôdy, neutrality degradácie pôdy a rekultivácie kontaminovaných plôch;
 - c) udržateľnými poľnohospodárskymi postupmi vrátane tých, ktoré prispievajú k posilneniu biodiverzity alebo k zastaveniu degradácie pôdy a iných ekosystémov, odlesňovania a straty biotopov alebo k predchádzaniu týmto javom;
 - d) udržateľným obhospodarovaním lesov vrátane postupov a využívania lesov a lesnej pôdy, ktoré prispievajú k posilneniu biodiverzity alebo k zastaveniu či prevencii degradácie ekosystémov, odlesňovania a straty biotopov; alebo
 - h) podporou ktorejkoľvek z činností uvedených v písm. a) až d) pri zohľadnení podporných činností.

Podporné činnosti

Hospodárska činnosť by sa mala označovať za významne prispievajúcu k plneniu jedného alebo viacerých environmentálnych cieľov, ak priamo umožňuje iným činnostiam významne prispieť k plneniu jedného alebo viacerých z týchto cieľov pod podmienkou, že takáto hospodárska činnosť:

- a) nevedie k zakonzervovaniu aktív, ktoré vzhľadom na svoju hospodársku životnosť narúšajú plnenie dlhodobých environmentálnych cieľov; a
- b) má významný pozitívny vplyv na životné prostredie z hľadiska životného cyklu.

2. Delegované akty k nariadeniu o taxonómii

K nariadeniu o taxonómii boli prijaté viaceré delegované akty:

- Delegovaný akt v oblasti klímy [delegované nariadenie (EÚ) 2021/2139] obsahuje technické kritériá preskúmania hospodárskych činností, ktoré výrazne prispievajú k cieľom v oblastiach zmiernenia zmeny klímy a adaptácie na zmenu klímy. Uplatňuje sa od 1. januára 2022.
- Delegovaný akt v oblasti zverejňovania [delegované nariadenie (EÚ) 2021/2178] dopĺňa článok 8 nariadenia o taxonómii. Spresňuje sa ním obsah, metodika a prezentácia informácií, ktoré majú zverejňovať finančné a nefinančné podniky, pokiaľ ide o podiel environmentálne udržateľných hospodárskych činností v rámci ich podnikania, investícií alebo činností týkajúcich sa poskytovania úverov. Uplatňuje sa od 1. januára 2022.
- Doplnujúcim delegovaným aktom v oblasti klímy [delegované nariadenie (EÚ) 2022/1214] sa menia delegované nariadenia (EÚ) 2021/2139 a (EÚ) 2021/2178, a to tak, že za prísnych podmienok sa do zoznamu hospodárskych činností, ktoré sa upravujú taxonómiou EÚ, dopĺňajú osobitné činnosti v oblasti plynu a jadrovej energetiky. Kritériá pre osobitné činnosti v oblasti plynu a jadrovej energetiky sú v súlade s klimatickými a environmentálnymi cieľmi EÚ a pomôžu urýchliť prechod od pevných alebo tekutých fosílnych palív vrátane uhlia ku klimaticky neutrálnej budúcnosti. Uplatňovať sa bude od januára 2023.

Nariadenie „výrazne nenarušiť“

DELEGOVANÉ NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2021/2139 zo 4. júna 2021, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 stanovením technických kritérií preskúmania na určenie podmienok, za ktorých sa hospodárska činnosť označuje za významne prispievajúcu k zmierneniu zmeny klímy alebo adaptácii na zmenu klímy, a na určenie toho, či daná hospodárska činnosť výrazne nenaruša plnenie niektorého z iných environmentálnych cieľov²

Technické kritériá preskúmania na určenie podmienok, za ktorých sa hospodárska činnosť označuje za významne prispievajúcu k zmierneniu zmeny klímy, a na určenie toho, či daná hospodárska činnosť výrazne nenaruša plnenie niektorého z iných environmentálnych cieľov stanovených nariadení o taxonómii, sú stanovené v prílohe I k tomuto nariadeniu.

Technické kritériá preskúmania na určenie podmienok, za ktorých sa hospodárska činnosť označuje za významne prispievajúcu k adaptácii na zmenu klímy, a na určenie toho, či daná

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:02021R2139-20230101&from=EN>

hospodárska činnosť výrazne nenaruša plnenie niektorého z iných environmentálnych cieľov stanovených v nariadení o taxonómii, sú stanovené v prílohe II k tomuto nariadeniu.

Príklady z nariadenia „výrazne nenarušiť“

Príklad technických kritérií preskúmania pre výrobu elektriny pomocou fotovoltaickej technológie je uvedený v nasledujúcich tabuľkách.

| Výroba elektriny pomocou solárnej fotovoltaickej technológie | |
|--|---|
| <i>Opis činnosti</i> | |
| <p>Výstavba alebo prevádzka zariadení na výrobu elektriny, v ktorých sa elektrina vyrába pomocou solárnej fotovoltaickej technológie.</p> <p>Ak je hospodárska činnosť neoddeliteľnou súčasťou činnosti „Inštalácia, údržba a oprava technológií v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov“ uplatňujú sa na ňu taktiež technické kritériá preskúmania.</p> <p>Hospodárske činnosti v tejto kategórii by mohli patriť pod niekoľko kódov NACE, najmä D35.11 a F42.22, v súlade so štatistickou klasifikáciou ekonomických činností zavedenou nariadením (ES) č. 1893/2006.</p> <p>D35.11 - Výroba elektriny Táto trieda zahŕňa:</p> <ul style="list-style-type: none"> — činnosti výrobných zariadení, ktoré vyrábajú elektrickú energiu; vrátane termálnej, nukleárnej, hydroelektrickej, plynovej turbíny, motorovej nafty a obnoviteľných zdrojov energie <p>F42.22 – Výstavba elektrických a telekomunikačných sietí Táto trieda zahŕňa:</p> <ul style="list-style-type: none"> — stavbu a rozvod vedení pre elektriku a telekomunikácie, týkajúcich sa stavieb a štruktúry stavieb, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou týchto systémov. — výstavbu objektov inžinierskych stavieb pre: <ul style="list-style-type: none"> • diaľkové a miestne komunikačné a elektrické vedenia • elektrárne | |
| <i>Technické kritériá preskúmania</i> | |
| 1. Významný prínos k zmierneniu zmeny klímy | <p>Spĺňa podmienku „výrazne nenarušiť“</p> <p>V rámci tejto činnosti sa vyrába elektrina pomocou solárnej fotovoltaickej technológie.</p> |
| 2. Adaptácia na zmenu klímy | <p>Táto činnosť spĺňa kritériá stanovené v dodatku A (klasifikácia klimatických nebezpečenstiev) k tejto prílohe.</p> |

| | |
|---|---|
| 3. Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov | Neuplatňuje sa |
| 4. Prechod na obehové hospodárstvo | Pri tejto činnosti sa posudzuje dostupnosť vysokotrvanlivých a recyklovateľných zariadení a komponentov, ktoré sa dajú jednoducho rozobrať a renovovať, a, ak je to možné, tieto zariadenia a komponenty sa pri nej aj používajú. |
| 5. Prevencia a kontrola znečisťovania | Neuplatňuje sa |
| 6. Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov | Táto činnosť spĺňa kritériá stanovené v dodatku D k tejto prílohe |
| | |

Inštalácia, údržba a oprava technológií v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov

Opis činnosti

Inštalácia, údržba a oprava technológií v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na mieste pozostávajúce z niektorého z nasledujúcich individuálnych opatrení v prípade inštalácie technických systémov budovy na mieste.

Hospodárske činnosti v tejto kategórii by mohli patriť pod niekoľko kódov NACE, najmä F42, F43, M71, C16, C17, C22, C23, C25, C27 alebo C28, v súlade so štatistickou klasifikáciou ekonomických činností zavedenou nariadením (ES) č. 1893/2006.

Technické kritériá preskúmania

| | |
|---|---|
| 1. Významný prínos k zmierneniu zmeny klímy | <p>Spĺňa podmienku „výrazne nenarušiť“</p> <p>Činnosť pozostáva z niektorého z nasledujúcich individuálnych opatrení v prípade inštalácie technických systémov budovy na mieste:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) inštalácia, údržba a oprava slnečných fotovoltaických systémov a pomocných technických zariadení; b) inštalácia, údržba a oprava slnečných panelov na výrobu teplej vody a pomocných technických zariadení; c) inštalácia, údržba, oprava a úprava tepelných čerpadiel s cieľom prispieť k plneniu cieľov výroby tepla a chladu z energie z obnoviteľných zdrojov v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001, ako aj pomocných technických zariadení; d) inštalácia, údržba a oprava veterných turbín a pomocných technických zariadení; e) inštalácia, údržba a oprava perforovaných solárnych kolektorov a pomocných technických zariadení; |
|---|---|

| | |
|---|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> f) inštalácia, údržba a oprava zásobníkov tepelnej alebo elektrickej energie a pomocných technických zariadení; g) inštalácia, údržba a oprava vysokoúčinného mikrozariadenia kombinovanej výroby elektriny a tepla; h) inštalácia, údržba a oprava výmenníka tepla/systémov na rekuperáciu tepla. |
| 2. Adaptácia na zmenu klímy | Táto činnosť spĺňa kritériá stanovené v dodatku A (klasifikácia klimatických nebezpečenstiev) k tejto prílohe. |
| 3. Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov | Neuplatňuje sa |
| 4. Prechod na obehové hospodárstvo | Neuplatňuje sa |
| 5. Prevencia a kontrola znečisťovania | Neuplatňuje sa |
| 6. Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov | Neuplatňuje sa |

Záver

Posúdenie splnenia požiadavky „výrazne nenarušiť“ je nevyhnutné vykonať v prípade poskytovania príspevkov z verejných zdrojov. Očakáva sa, že tento princíp bude zohľadnený aj pri pripravovaných výzvach financovaných z Programu Slovensko.